

NINGÚ DUBTA QUE LA DC PERDRÀ LES PRESIDENCIALS AL SALVADOR

Guerra i pau a Amèrica central

El pròxim 19 de març, vuit forces polítiques es disputaran la presidència d'El Salvador. Qui haja de substituir José Napoleón Duarte ho té difícil, ja que es preveu que la transició de poders portarà conflictes.

Rosa Masip

Hi hagué un temps que El Salvador, el país més petit de l'Amèrica Central, captava el turisme amb reclams atractius. En els mapes editats pel Ministeri de Turisme salvadorenc, a peu de carta, es llegia: «...en largo y floreciente valle —entre conos de volcanes, una cordillera de verdes montañas y las fabulosas playas de su faja costera— se extiende El Salvador. La mas pequena de las repúblicas americanas, es sin embargo, una de las más prósperas y modernas, y encierra un especial encanto que atrae a los visitantes».

Evidentment, el mapa és molt anterior a 1980. Des de llavors, nou anys de guerra civil, una política d'intervenció i ingerència que ha portat el país a l'anèmia de la consciència de classe i a l'acció diària d'un exèrcit implacable. Potser un exèrcit dels millors entrenats i armats del continent americà. El Salvador és en l'actualitat el tercer país en rebre ajuda financera dels Estats Units. Considerant la seva extensió, similar a la d'Extremadura, El Salvador va per darrere de països com Israel i Egipte.

La república salvadorenca significa per a les arquitectures nord-americanes una xifra tan seriosa com la d'un milió de dòlars diaris. L'ajuda nord-americana rebuda l'any passat supera el 12% en el pressupost governamental... Al costat de la desbordant quantitat, l'altra dada esgarrifant: prop de 70.000 morts en nou anys, i un nombre similar de desapareguts. No és estrany que les dades d'emigració, a l'oficina estadística de San Salvador, augmentin a diari. Els qui opten per abandonar el país integren avui una colònia dispersa que arriba als 800.000 salvadorencs, d'una població que no supera els cinc mi-

El FMLN controla militarment la meitat est d'El Salvador.

lions. La situació, lluny de resoldre's, torna a reflectir, el 1989, una nova etapa de la guerra.

El país dels insurgents

Es pot dir que el país està pràcticament dividit en occident i orient. L'est del Salvador és controlat políticament i militarment per la guerrilla del Front Farabundo Martí per a l'Alliberament Nacional, la tan bregada sigla del FMLN. Els departaments de San Miguel, Usulutlan, Chalatenango, Morazán i La Unión depenen del FMLN. L'acció dels insurgents, aquest darrer any, ha estat tan eficaç que El Salvador es troba, pràcticament, només amb la meitat de les alcaldies. La ultradreta ARENA monopolitza des de l'any passat la major part dels municipis. Una tasca prioritària per als insurgents ha estat de fer fora els batlles d'aquest partit. Ja fos matant-los o per la via de l'amenaça directa, 106 dels 262 res-

ponsables municipals han desaparegut deixant buits els ajuntaments...

En aquestes condicions, diumenge 19 de març vuit partits es disputaran la partida de la presidència de la nació. El relleu haurà de substituir José Napoleón Duarte, del Partit Democratacristià, per un mandat de cinc anys. Duarte, si no mor abans a causa del seu càncer irreversible, deixarà el govern l'1 de juny. Però no hi ha gairebé cap salvadorenc que opini ara que la transició de poders es farà en pau. La guerrilla demana insistentment, des d'últims

de gener, que el govern de Duarte ajornés aquestes eleccions.

El Front ha explicat que esperaren a gener perquè era quan Reagan, el principal obstacle, deixava la Casa Blanca. Amb aquest objecte els insurgents es posaren la corbata i anaren tantes vegades com els calgué a Washington, Mèxic, Guatemala o Caracas. L'important era poder frenar la campanya electoral i prendre el seriós compromís de respectar els resultats i també un alto-el-foc, si l'ajornament dels comicis era un fet. Era la primera vegada que els cinc grups guerrillers que integren el FMLN feien una oferta d'aquesta mena. Demanaven un ajornament de sis mesos. Però la campanya electoral estava ja massa avançada. Els vuit partits tenien enllestits els candidats i fetes les despeses.

Tot i així, els mesos de febrer i març han estat un tira-i-afluixa de les dues bandes. No tots els partits s'avenien al diàleg. Entre els que bloquejaren sis-

temàticament les converses per a una posterior entesa hi ha l'*aplanadora* Aliança Republicana Nacionalista. ARENA, que ja hem dit que és majoritària en el municipis, també compta amb la majoria al Parlament.

La conjuntura de forces polítiques a El Salvador és ben adversa a les esquerres, a més del xoc sistemàtic entre els poders legislatiu i l'executiu, l'acció intensificada de la guerrilla, aquests últims temps, no ha beneficiat gens ni mica la nova força que es presenta també a les eleccions: la Convergència Democràtica. Aquesta coalició, integrada per tres partits d'esquerra amb no més de tres anys de vida política, era fins fa poc l'únic nexse dels insurgents amb l'aparell de l'estat constitucional oficial.

Eleccions sota les bales

Tot i els esforços dels partits d'esquerra de la democràcia cristiana, hi ha un exèrcit: les forces armades salvadorenyes dirigides pel general Eugenio Vides. El cap de la defensa, sense fer massa pronunciaments durant tot el procés de diàleg amb la guerrilla, pocs dies abans dels comicis, afirmava convençut la possibilitat d'un colp d'estat si Duarte prolongava el seu mandat, per a poder, amb aquesta solució, ajornar les eleccions, com ho demanava el FMLN. L'amenaça fou prou clara i els col·legis electorals obriran diumenge perquè la jornada de vot es faci com sigui.

Si en les últimes eleccions presidencials, la política de Reagan va aconseguir posar cara i ulls a les seves previsions, avui, cinc anys després, l'administració de Bush contempla amb estupor el fracàs de l'experiment Duarte. Lluny del prestigi i l'arrelament que els Estats Units suposaven que aconseguiria el partit dels demòcrata-cristians, els únics beneficiaris de l'experiment són ara els que portaren el terror i la guerra. Els introductors dels *esquadrons de la mort*, cossos paramilitars que mataren i feren desaparèixer salvadorencs indiscriminadament. L'ARENA, dirigida pel major Roberto d'Aubuisson, compta amb tots els requisits per a treure prou vots en les eleccions de diumenge. El que pot passar al país si ARENA es fa també amb el poder executiu és una incògnita, però amb tots els números a favor de la radicalització consumada.

L'experiment Duarte doncs, ha servit perquè ARENA, en aquests cinc anys, recuperés prestigi entre les classes benestants i també de cara a l'exèrcit. Les forces armades, que el 1984,

Dalt, José Napoleón Duarte. Baix, Roberto d'Aubuisson.

durant els comicis, van ser aconsellades de donar suport al Partit Demòcrata-Cristià, ara van per *partida suelta*, mostra autèntica del descontrol que hi ha al país.

Per un cantó, el general Vides amenaçant de depositar Duarte si no compleix els terminis constitucionals, per l'altra, el coronel Ponce, de l'Estat Major, plantant cara, fins i tot, a Washington. En aquests contextos els mateixos EUA desconfien de les forces ar-

mades salvadorenyes i no tenen clar com lligar els nexes amb els qui rellevaran l'actual president. No és estrany, doncs, que la primera visita, amb treball a la cartera, del vice-president Quayle fos San Salvador. Però tret de la conversa i les formalitats de rigor, el vice-president no va enllestir res concret.

Uns candidats simbòlics per a un electorat anònim

Vuit partits amb els respectius candidats es presenten per emportar-se la presidència i la vice-presidència. ARENA presenta Alfredo Cristiani, un home gris i amb escàs passat polític. El tàndem de l'aliança ultradretana no és més que una maniobra molt hàbil de d'Aubuisson, autèntic líder del partit i que serà el preceptor de Cristiani. La Democràcia Cristiana, la representen Fidel Chávez i un segon de poc pes, sense cap suport popular i amb un paper ben mediocre durant tota la campanya, que ha durat 4 mesos. Chávez ha reiterat que és un home de negocis i que se sent independent. Bons eslògans per vendre amb poc èxit el PDC.

Els que més s'han destacat en les convocatòries durant aquest període han estat els de la Convergència Democràtica. L'antiga veu de la guerrilla, Guillermo Ungo, representa ara el candidat de la CD. Per ells haurien apostat els insurgents si, finalment, les eleccions s'haguessin ajornat. Però no ha estat així i ara, Guillermo Ungo predica l'abstenció, com també ho fa el Front. De totes maneres les enquestes els donen un tercer lloc, per darrere d'ARENA i del PDC. De l'electorat, els inscrits són un milió vuit-cents mil. La llei de la multa continuara vigent. És a dir, aquells que no votin i tinguin papereta seran castigats amb penalitzacions entre les 125 i les 4.000 pessetes...

Parlar de frau electoral no és novetat si es comprova que la llei que regula les eleccions ha estat àmpliament reformada pel *lobby* ultradretà al Parlament. ARENA s'ha fet la llei electoral a la mida. Però amb engany o sense, ningú posa en dubte el fracàs de la democràcia cristiana. Els resultats de 1984 no es repetiran, i si aleshores tingué un 55% dels sufragis, avui només n'adjudiquen un 20%. L'experiment s'ha acabat i la guerra recomença. La guerrilla, encara que entre les bombes, continuarà reclamant el diàleg. Portes enfora, el FMLN lliura, des de fa temps, un altre combat, però amb les armes de la diplomàcia, molt més efectives. □